

रस्त्याचे डांबरीकरण करणे व तदनुषंगिक
मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक बांधकाम विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.०६/रस्ते-१,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: २६ मे, २०१४

वाचा

- १) शासन परिपत्रक क्र.एमवायएस-१०७८/सीआर-३३९/डेस्क-४, दिनांक १७/०१/१९७९.
- २) शासन परिपत्रक क्र. डीबीएम १०८२/सीआर-२४५७ नि-३ दिनांक २०/१०/१९९३
- ३) शासन परिपत्रक क्र. डीबीएम १०८२/सीआर-२४५७ नि-३, दि. ४ मार्च २००३.
- ४) शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२००७/प्र.क्र.२५७/रस्ते-१ दि. २१ जानेवारी २००८
- ५) शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२००९/प्र.क्र.११६/रस्ते-१ दि. ४/१२/२००९

प्रस्तावना

राज्यातील रस्त्यांचे डांबरीकरण करण्यासाठीच्या मार्गदर्शक सूचना शासनाने उपरोक्त विविध परिपत्रकांद्वारे निर्गमित केल्या आहेत. तथापि वरील विषयाच्या अनुषंगाने भारतीय रस्ते महासभे (Indian Roads Congress) मार्फत रस्त्याच्या भौमितीक प्रमाणके व विनिर्देशां (Standards and Specifications) मध्ये झालेल्या सुधारणा व MORTH ने प्रकाशित केलेल्या १३ व्या सुधारीत विनिर्देश पुस्तकामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे रस्त्याच्या दर्जानुसार डांबरीकरणाच्या तरतुदी नव्याने निश्चित करणे गरजेचे झाले आहे. तसेच बांधकाम यंत्र सामुग्रीमध्ये मोठया प्रमाणावर सुधारणा होऊन आता अद्ययावत यंत्र सामुग्री जसे की, बॅचमिक्स प्लॅन्ट, इंटेलिजंट कॉम्पॅक्टर तसेच प्लॅन्टवर व साईटवर उपलब्ध झालेले स्काडा (SCADA) प्रणालीचे तंत्रज्ञान विचारात घेऊन व त्यामुळे रस्ते बांधणीच्या विविध बाबींच्या घनते (Density) मध्ये होणाऱ्या वाढीचा विचार करता व रस्त्यांच्या कामामध्ये एकसुत्रीपणा आणण्याच्या दृष्टीने रस्त्याच्या दर्जानुसार तरतुदींचा फेरविचार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुषंगाने शासन खालील प्रमाणे सूचना देत आहे

शासन परिपत्रक

शासनाने यापुर्वी निर्गमित केलेल्या संदर्भाखाली दर्शविलेल्या दि.१७/०१/१९७९, दि.२०/१०/१९९३, दि.०४/०३/२००३ व दि.२१/०१/२००८ शासन परिपत्रकातील सूचनांना अधिक्रमीत करून खालीलप्रमाणे सुधारित सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

२. रस्त्यावरील डांबरीकरणाच्या कामासाठी अनुसरावयाच्या बाबी व विनिर्देश यांची निवड (Selecting Type of Treatment & Specification) त्या रस्त्यावरील वाहतूक वर्दळ, पर्जन्यमान,

कामाचे स्वरूप (जसे नविन बांधकाम / रुंदीकरण / मजबुतीकरण किंवा नुतनीकरण), रस्त्याची अस्तित्वातील पृष्ठभागाची स्थिती, इत्यादी विविध घटकांवर अवलंबून असते.

या बाबी विचारात घेऊन रस्त्यांवर करावयाची डांबरीकरणाची कामे सर्वसाधारण परिस्थितीत भारतीय रस्ते महासभे (Indian Road Congress) मार्फत रस्त्यांच्या भौमितीक प्रमाणके व विनिर्देश (Standards and Specifications) मध्ये झालेल्या सुधारणा व प्रकाशित केलेल्या १३ व्या सुधारित विनिर्देश पुस्तकांमध्ये नमुद केल्याप्रमाणे रस्त्याच्या दर्जानुसार डांबरीकरणाच्या व मजबुतीकरणाच्या तरतुदी संकल्पित करून उपलब्ध करून देणे आवश्यक राहिल.

३. उष्णमिश्रीत डांबरीकरणाच्या कामासंबंधात खालील प्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत. कामाची जागा व हॉट मिक्स प्लॅन्ट या दरम्यानचे अंतर आणि रस्त्याची सद्यःस्थिती व परिसरातील वाहतूक वर्दळ यांच्या अनुषंगाने त्या अंतरासाठीच्या प्रवासाचा वेळ यांचा विचार करून, उष्णमिश्रीत मालाचे तापमान प्रत्यक्ष कामाचे ठिकाणी पोचेपर्यंत विनिर्देशातील किमान तापमानाएवढे राहिल अशा ठिकाणी प्लॅन्ट असावा. यापुढे BM/DBM/AC/BC इत्यादी अशा प्रकारच्या डांबरीकरणाच्या सुविधा उपलब्ध करून द्यावयाच्या कामांसाठी स्काडा प्रणालीसह सुसज्ज बॅचमिक्स प्लॅन्टचा वापर करणे अनिवार्य राहिल. तथापि, अशाप्रकारचे प्लॅन्ट प्रादेशिक विभागाच्या अखत्यारीत उपलब्ध होईपर्यंतच्या सुरुवातीच्या ६ महिन्यांच्या कालावधीत (सदरचे परिपत्रक निर्गमित झाल्यापासून) उपलब्ध असलेल्या ड्रम मिक्स प्लॅन्टचा वापर आवश्यक सेन्सॉरची जोडणी संबंधित प्लॅन्टसला करून वरील उल्लेखित डांबरीकरणाची कामे करण्याची मूभा निविदा स्वीकृत करणा-या अधिकाऱ्यास राहिल. यासाठी संबंधित प्रादेशिक विभागाच्या मुख्य अभियंता यांची परवानगी प्राप्त करून घेणे आवश्यक आहे. या पहिल्या सहा महिन्यांच्या कालावधीत देखील निविदा स्वीकृत करणारा अधिकारी स्काडा प्रणालीसह सुसज्ज बॅचमिक्स प्लॅन्ट वापरणे अनिवार्य असल्याबाबत निर्णय घेऊ शकेल. या सहा महिन्यांच्या कालावधीत सर्व मुख्य अभियंता यांनी त्यांच्या प्रादेशिक विभागाच्या कार्यक्षेत्रात बॅच मिक्स प्लॅन्ट/स्काडा ची उभारणी होईल याची खात्री करावी. या सहा महिन्यांच्या कालावधीनंतर वरीलप्रमाणे होणाऱ्या डांबरीकरणाच्या कामात स्काडा प्रणालीसह सुसज्ज बॅचमिक्स प्लॅन्ट वापर करून केली जातील याची खबरदारी घ्यावी.

अ) ज्या कामांमध्ये डांबरीकरणाच्या सिलकोटसह कामाचे मुल्य रु. ७५ लक्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त आहे त्या कामांना स्काडा (SCADA) प्रणालीसह सुसज्ज बॅचमिक्स प्लॅन्ट, कॉम्पॅक्शन ऑनलायझर / इंटरलिजंट कॉम्पॅक्टरचा (as per para ४.३.३. of IRC:SP: ९७- २०१३) वापर करणे अनिवार्य राहिल.

ब) ज्या कामांमध्ये BM/DBM/BC/SDBC/AC व अशा प्रकारच्या Design Mixes च्या तरतुदी प्रस्तावित असतील, त्या कामांना किंमतीचा विचार न करता स्काडा (SCADA) प्रणालीसह सुसज्ज बॅचमिक्स प्लॅन्ट, कॉम्पॅक्शन ऑनलायझर / इंटरलिजंट कॉम्पॅक्टरचा (as per para ४.३.३. of IRC:SP: ९७- २०१३) वापर करणे अनिवार्य राहिल.

क) ज्या कामांमध्ये डांबरीकरणाच्या सिलकोटसह कामाचे मुल्य रु.७५.०० लक्षपेक्षा कमी आहे व परिशिष्ट "ब" मध्ये उल्लेख केल्या प्रमाणे Design Mixes च्या तरतूदी प्रस्तावित नसतील, त्या कामांना कमीत कमी स्काडा (SCADA) प्रणालीसह सुसज्ज drum mix plant and SCADA enabled roller (to monitor temperature) चा वापर करणे अनिवार्य राहिल.

३.१ डांबरीकरणाची कामे करताना त्या कामामध्ये उपयोगात आणण्यासाठी आवश्यक ती अद्ययावत व सुसज्ज यंत्रसामुग्री, जसे की बॅच मिक्स / ड्रम मिक्स प्लॅन्ट, सेन्सर पेव्हर फिनिशर, मेकॅनिकल अॅस्फाल्ट स्प्रेअर, व्हायब्रेटरी रोलर, (केंद्र शासनाच्या रस्ते परिवहन व महामार्ग मंत्रालयाने विहीत केलेल्या प्रचलित विनिर्देशानुसार) तसेच कामाच्या व्याप्तीनुसार व निविदा शर्तीनुसार इंटेलेजंट कॉम्पॅक्टर, न्युक्लियर डेन्सिटी गेज, प्लॅन्टवर तसेच साईटवर स्काडा (SCADA) प्रणालीची उपलब्धी इ. कंत्राटदाराकडे उपलब्ध असल्याबाबत लखोटा क्रं. १ मधील कागदपत्रांच्या आधारे खात्री करून घेणे आवश्यक आहे. अनुक्रमांक ३ मध्ये उल्लेख केल्यानुसार कामाची जागा व हॉट मिक्स प्लॅन्ट या दरम्यानचे अंतर आणि रस्त्याची सद्यःस्थिती व परिसरातील वाहतूक वर्दळ यांच्या अनुषंगाने त्या अंतरासाठीच्या प्रवासाचा वेळ यांचा विचार करून उष्णमिश्रीत मालाचे तापमान प्रत्यक्ष कामाचे ठिकाणी पोहचतेपर्यंत विनिर्देशातील किमान तापमानाएवढे राहिल अशा ठिकाणी प्लॅन्ट असावा. तसे नसेल तर कामाच्या ठिकाणापासून सुयोग्य अशा जवळच्या अंतरावरील जागेत प्लॅन्टची पुनश्च उभारणी कार्यारंभ आदेश प्राप्त झाल्यानंतर कंत्राटदाराने निविदेमधील डांबरीकरणाची कामे सुरु होण्याच्या पुर्वी करावी.

३.२ डांबरीकरणाचा प्रस्ताव तयार करण्यापुर्वी जलनिस्सारणाच्या (Surface & Subsurface drainage) कामांचा सविस्तर ड्रेनेज प्लॅन तयार करून त्यास प्रादेशिक विभागाच्या मुख्य अभियंता यांची मंजूरी प्राप्त करून घेऊन त्याचा संबंधित अंदाजपत्रकात समावेश अनिवार्य करावा. वरीलप्रमाणे मान्यता प्राप्त जलनिस्सारण आराखडा तांत्रिक मान्यता देणा-या अधिका-याने अंदाजपत्रकात समाविष्ट करून तांत्रिक मान्यता द्यावी. तसेच डांबरीकरणाचे काम करण्यापुर्वी जलनिस्सारण सुधारण्याची कामे मंजूर ड्रेनेज प्लॅन प्रमाणे पूर्ण करण्यात यावीत.

३.३ रस्त्यांच्या डांबरी नुतनीकरणाच्या कामांच्या अंदाजपत्रकामध्ये रस्त्याच्या उंचसखलपणा, कॅंबर करेक्शन (Camber Correction) व खचलेल्या / दबलेल्या पृष्ठभागाच्या पुर्नबांधणीची आवश्यकतेप्रमाणे तरतूद करण्यात यावी.

३.४ रस्त्याची नविन बांधकामे व सुधारणा करतेवेळी भारतीय रस्ते महासभा यांनी प्रसिध्द केलेल्या मानकातील प्रमाणके व विनिर्देश रस्त्याच्या दर्जानुसार वापरण्यात यावी. यासाठी प्रमुख राज्य मार्ग, राज्यमार्ग व प्रमुख जिल्हा मार्ग यासाठी आयआरसी-एसपी-७३ व इतर जिल्हा मार्ग व ग्रामीण मार्गासाठी आयआरसी-एसपी-२० मधील निर्देशानुसार कार्यवाही करावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०५२७११३९२८५६१८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(हिमांशु श्रीमाळ)

अधीक्षक अभियंता व पदसिद्ध उपसचिव

प्रत,

१. सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग,
२. सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ,
३. सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग / जिल्हा परिषद विभाग
४. सर्व तांत्रिक अधिकारी, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२